

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
«Про внесення змін до статті 17 Закону України
«Про страхування» щодо додаткового захисту прав споживачів страхових
послуг та протидії дискримінації у сфері страхування»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Згідно інформації Державної служби статистики України на початок 2020 року в Україні проживає понад 2,7 млн громадян із обмеженими можливостями. Це більше 6 % від загальної кількості населення в країні і показник цей щорічно зростає. Майже 80 % людей із інвалідністю — це особи працездатного віку, які, за умови усунення різного роду перешкод, могли б приймати активну участь у суспільному житті.

Людина із інвалідністю стикається із безліччю проблем. На додаток до безробіття, обмеженого доступу до соціальних благ, які доступні більшості населення, додаються ще проблеми, обумовлені статусом людини із обмеженими можливостями. Ці проблеми, які носять назву «бар'єрів», визначають те, наскільки відкритим для такої людини є навколишнє середовище та соціальне життя.

16 грудня 2009 року Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію про права осіб з інвалідністю та Факультативний протокол до неї, яка набрала чинності 6 березня 2010 року. Ратифікувавши цей міжнародний документ, держава взяла на себе юридичні зобов'язання щодо виконання положень даної Конвенції.

В статті 2 цієї Конвенції зазначено визначення «дискримінація за ознакою інвалідності», що означає будь-яке розрізнення, виключення чи обмеження з причини інвалідності, метою або результатом якого є применшення або заперечення визнання, реалізації або здійснення нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, цивільній чи будь-якій іншій сфері. Вона включає всі форми дискримінації, у тому числі відмову в розумному пристосуванні.

Одним із загальних принципів Конвенції, що визначені статтею 3, є принцип «недискримінації».

В Україні 06 вересня 2012 року прийнято Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» № 5207-VI, де в визначенні поняття «дискримінації» зазначено «за ознакою інвалідності», що стало позитивним кроком держави по відношенню до осіб з інвалідністю.

Проте, на превеликий жаль, сьогодні люди із інвалідністю досить часто стикаються з упередженим ставленням до себе з боку оточуючих та влади. Це створює бар'єри для повноцінного життя та розвитку таких людей, обмежує їх можливості щодо освіти, зайнятості, медичної допомоги та активної участі в суспільному житті.

Так, 31 жовтня 2019 року Верховний Суд прийняв постанову у справі № 201/13021/16-ц (провадження № 61-26132св18), яка стосувалася захисту прав осіб з інвалідністю від дискримінації за ознакою інвалідності з боку страхових компаній.

Суд встановив, що страхова компанія «АХА-Страхування» порушила права особи з інвалідністю, відмовивши їй в укладанні договору добровільного медичного страхування для виїжджаючих за кордон через наявну у особи інвалідність, через що особа не могла отримати шенгенську візу і виїхати за кордон. Суд зобов'язав страхову компанію змінити її правила страхування, щоб усунути таке порушення надалі.

В рамках судового розгляду справи було встановлено, що дискримінаційне положення в правилах страхування стосувалось всіх осіб з інвалідністю першої та другої групи, а також всіх осіб старше шістдесяти років.

На практиці це означає, що ці особи не могли і не можуть на законних підставах виїхати за межі України, оскільки при перетині державного кордону країни призначення чи для отримання візи – слід обов'язково надати договір добровільного медичного страхування для виїжджаючих за кордон. Без цього документу особа не може законно перетнути державний кордон країни призначення і підлягає поверненню в Україну.

В подальшому було встановлено, що схоже дискримінаційне положення міститься в правилах страхування більшості страхових компаній України. Це стало наслідком недосконалості законодавства, що регулює порядок ліцензування. Зокрема, статті 17 Закону України «Про страхування», де містяться занадто загальні положення, які на додачу можуть застосовуватися вибірково. Як засвідчує вищезазначене рішення Верховного Суду – це призвело до суттєвого порушення прав осіб з інвалідністю, а також осіб похилого віку.

2. Цілі і завдання прийняття акту

Метою запропонованого законопроекту є удосконалення законодавчого регулювання питань, спрямованих на захист прав споживачів страхових послуг та протидії їх дискримінації у сфері страхування.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту Закону України

Законопроектом пропонується внести зміни до статті 17 Закону України «Про страхування» з метою законодавчого закріплення обов'язку страховиків дотримуватися законодавства, зокрема, щодо запобігання та протидії дискримінації, а також посилити контролюючі функції уповноваженого органу, що займається ліцензуванням страхової діяльності, встановивши для нього обов'язковість перевірки правил страхування страховиків та визначивши міру відповідальності за порушення вимог до їх складання (в тому числі призупинення дій ліцензії на провадження відповідної діяльності).

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у даній сфері здійснюється Конституцією України, Конвенцією про права осіб з інвалідністю, Законами України «Про

страхування», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» та іншими законодавчими актами України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту не вимагатиме додаткових витрат із Державного бюджету України та/або інших бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту

Наслідком ухвалення проекту має стати посилення захисту прав осіб на отримання страхових послуг в частині забезпечення принципів рівного доступу та протидії дискримінації в сфері страхування. Крім цього, вказані нововведення стануть важливою складовою стандартів в сфері захисту прав осіб з інвалідністю.

Народний депутат України

Гривко С. Д.

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ГРИВКО СЕРГІЙ ДМИТРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000039E23D00BE09F201
Дійсний до: 13.01.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 110д9/1-2021/246883 від 26.07.2021

